

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Платонові Інесси Олегівни "Розвиток механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні", поданої до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 - механізми державного управління

1. Актуальність теми дослідження

Динамізм української економіки значною мірою визначається глобальними та регіональними економічними тенденціями, а також пріоритетами зовнішньоекономічної та інтеграційної політики. Реалізація потенціалу членства в СОТ, підписання Угоди про асоціацію та зону вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом та її ратифікація створюють потенційні можливості для досягнення цілей новітнього економічного розвитку держави. Разом з тим, лишається невирішеною ключова проблема – національна господарська система України залишилася надзвичайно вразливою до зовнішньоекономічних чинників, насамперед, пов'язаних з її міжнародними торговельно-економічними зв'язками. Це зумовлює необхідність аналізу стану, тенденцій та проблем розвитку зовнішньоекономічної сфери в сучасній Україні, зокрема державних механізмів її регулювання в умовах посилення інтеграційних та глобалізаційних процесів, все більш активної експансії на її внутрішній ринок товарів та послуг нерезидентів.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій

Дисертація Платонові Інесси Олегівни присвячена обґрунтуванню теоретичних та методологічних засад, розробка науково-практичних рекомендацій щодо механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Цікавим виявляється розроблений автором підхід до класифікації існуючої системи принципів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів шляхом її доповнення принципами: диспозитивності; варіативності; несуперечливого протекціонізму; планування за цілями й оцінювання за результатами; «управління управлінням» на засадах методології контролінгу, який на основі інтеграції функцій базового комплексу державного управлінського впливу забезпечує адаптивне вдосконалення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та підвищує якість державного управління.

Заслугує на увагу удосконалений підхід до формування сучасного нормативно-правового забезпечення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на засадах: адаптації чинного українського законодавства до міжнародних норм та стандартів; впровадження єдиного державного регуляторного акта у сфері зовнішньоекономічних відносин – Кодексу Законів України про зовнішньоекономічну діяльність, в якому на довгострокову перспективу визначатимуться основні організаційні, податкові,

валютні, економічні, адміністративні, контрольні, інформаційні та інші засади реалізації зовнішньоекономічної політики держави; розроблення загальнодержавної стратегії розвитку нормативно-правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності України; впровадження Дорожньої карти оптимізації сучасних механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності; розроблення нормативно-правових актів, спрямованих на регулювання процесу квотування зовнішньоекономічної діяльності; прийняття законодавчого документу, який би регулював виключно зовнішньоекономічну діяльність регіону; розроблення узагальненого нормативного акта щодо упорядкування заходів нетарифного регулювання експортно-імпортних операцій; створення закону «Про зовнішньоекономічну безпеку», що сприятиме процесу інтеграції регіонів України в світове господарство та забезпечить відповідність зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам України.

Варто відмітити удосконалений автором механізм інституційно-організаційного забезпечення процесу реалізації державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності за рахунок: створення координуючого наукового органу міжвідомчого характеру спеціальної компетенції з правових питань зовнішньоекономічної діяльності; запровадження ефективної організаційної структури побудованої за функціональним принципом; модернізації системи підготовки та перепідготовки високопрофесійних кадрів; реалізації реінжинірингу робочих процесів; функціонування єдиної дієвої електронно-інформаційної бази; створення моніторингово-аналітичних підрозділів та посилення інформаційно-консультаційних структур; встановлення персональної дисциплінарної відповідальності працівників; розроблення організаційно-економічного механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю регіону; реалізації системи спостереження, оцінювання та аналізу прийнятих рішень, яка передбачає поточний щомісячний моніторинг та щорічні аналітичні звіти щодо реалізації зовнішньоекономічної політики; побудови інтегрованої інституційної матриці систематизації процесу державного управління у сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності; створення Центру контролю та координації зовнішньоекономічного розвитку регіону; впровадження механізму розмежування функцій регулювання і контролю між окремими органами управління зовнішньоекономічною діяльністю.

Обґрунтованість наукових положень підтверджено фактичними офіційними матеріалами і літературними джерелами. Поставлена автором мета досягнута в повному обсязі.

3. Достовірність результатів, новизна досліджень та повнота викладу в опублікованих працях

Достовірність висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, забезпечена знанням і творчим використанням наукової методології та застосуванням сучасних методів проведення досліджень. Дисертаційне

дослідження виконане відповідно до наукової теми Національного університету цивільного захисту України «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (державний реєстраційний номер 0118U01007). Внесок автора полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням євроінтеграційного вектора розвитку України.

Наукова новизна одержаних результатів включає наступне:

уперше: обґрунтовано інструментарій реалізації механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності через: затвердження обґрунтованих, комплексних, національних, регіональних і місцевих програм інституційно-правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності; впровадження загальнонаціональної комплексної стратегії удосконалення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, стратегії підвищення конкурентоспроможності та економічного розвитку субрегіонів, національної стратегії інституційно-правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності; розроблення концептуальних положень, а саме концепції формування та розвитку зовнішньоекономічної політики, концепції кластерної політики, концепції поетапної міжнародно-правової інтеграції України у світовий торговельний простір на засадах СОТ з урахуванням вектора європейської та євроатлантичної інтеграції; розроблення єдиної методики проведення моніторингу розвитку зовнішньоекономічної сфери;

удосконалено: підхід до формування сучасного нормативно-правового забезпечення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на засадах: адаптації чинного українського законодавства до міжнародних норм та стандартів; впровадження єдиного державного регуляторного акта у сфері зовнішньоекономічних відносин – Кодексу Законів України про зовнішньоекономічну діяльність, в якому на довгострокову перспективу визначатимуться основні організаційні, податкові, валютні, економічні, адміністративні, контрольні, інформаційні та інші засади реалізації зовнішньоекономічної політики держави; розроблення загальнодержавної стратегії розвитку нормативно-правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності України; впровадження Дорожньої карти оптимізації сучасних механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності; розроблення нормативно-правових актів, спрямованих на регулювання процесу квотування зовнішньоекономічної діяльності; прийняття законодавчого документу, який би регулював виключно зовнішньоекономічну діяльність регіону; розроблення узагальненого нормативного акта щодо упорядкування заходів нетарифного регулювання експортно-імпортних операцій; створення закону «Про зовнішньоекономічну безпеку», що сприятиме процесу інтеграції регіонів України в світове господарство та забезпечить відповідність зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам України; механізм інституційно-організаційного забезпечення процесу

реалізації державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності за рахунок: створення координуючого наукового органу міжвідомчого характеру спеціальної компетенції з правових питань зовнішньоекономічної діяльності; запровадження ефективної організаційної структури побудованої за функціональним принципом; модернізації системи підготовки та перепідготовки високопрофесійних кадрів; реалізації реінжинірингу робочих процесів; функціонування єдиної дієвої електронно-інформаційної бази; створення моніторингово-аналітичних підрозділів та посилення інформаційно-консультаційних структур; встановлення персональної дисциплінарної відповідальності працівників; розроблення організаційно-економічного механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю регіону; реалізації системи спостереження, оцінювання та аналізу прийнятих рішень, яка передбачає поточний щомісячний моніторинг та щорічні аналітичні звіти щодо реалізації зовнішньоекономічної політики; побудови інтегрованої інституційної матриці систематизації процесу державного управління у сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності; створення Центру контролю та координації зовнішньоекономічного розвитку регіону; впровадження механізму розмежування функцій регулювання і контролю між окремими органами управління зовнішньоекономічною діяльністю;

дістали подальшого розвитку: підходи щодо класифікації існуючої системи принципів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів шляхом її доповнення принципами: диспозитивності; варіативності; несуперечливого протекціонізму; планування за цілями й оцінювання за результатами; «управління управлінням» на засадах методології контролінгу, який на основі інтеграції функцій базового комплексу державного управлінського впливу забезпечує адаптивне вдосконалення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та підвищує якість державного управління; понятійно-категорійний апарат теорії державного управління шляхом уточнення змісту поняття «механізми державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності», що являють собою складну комплексну взаємопов'язану систему підходів, методів, форм, прийомів, функцій, інструментів та засобів організації управлінських процесів, що застосовуються в межах складових зовнішньоекономічної політики держави стосовно різнохарактерних операцій суб'єктів господарювання на зовнішньому ринку, спрямованих на підтримку зовнішньоекономічних зв'язків та ефективної участі країни в процесах міжнародного поділу праці відповідно до національних інтересів.

4. Теоретична та практична цінність дослідження для науки та практики

Дисертаційне дослідження являє собою суттєвий внесок в науку державного управління, який полягає в поглибленні теоретично-методологічного обґрунтування шляхів удосконалення нормативно-правових, економічних, організаційних, інституційних механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Практична цінність одержаних результатів полягає у розробці рекомендацій органам державної влади стосовно обґрунтування напрямів удосконалення нормативно-правових, економічних, організаційних механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

5. Шляхи використання результатів дослідження

Розроблені наукові положення та пропозиції щодо напрямів удосконалення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні можуть бути використані у навчальному процесі при підготовці висококваліфікованих фахівців у сфері публічного управління.

Практичні рекомендації використані Комітетом з питань економічного розвитку Верховної Ради України під час розробки сучасного нормативно-правового забезпечення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної сфери. Науково-методичні розробки та рекомендації щодо удосконалення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні використані Київською обласною радою у процесі підготовки програм розвитку Київської області до 2027 року.

Результати дисертаційного дослідження використовуються при викладанні навчальної дисципліни «Політика європейської інтеграції» за програмою підготовки магістрів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» у Національному університеті цивільного захисту України.

6. Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату

Дисертація та автореферат оформлені згідно з вимогами МОН України. Дисертаційна робота структурно складається з вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Зміст автореферату повністю ідентичний основним положенням дисертації. Висновки аргументовані. В роботі надані змістовні пропозиції.

7. Недоліки і побажання

1. В дисертаційній роботі варто було б більш чітко конкретизувати склад системи фінансового регулювання зовнішньоекономічної діяльності на основі дослідження сутності методів, інструментів і важелів регулювання в контексті взаємозв'язків між ними.

2. Зміст дисертації значно б покращився, якби автор дисертаційного дослідження розкрив зміст поняття «зовнішньоекономічна діяльність» відповідно до функціонального, фінансового, соціального та правового підходу, а також виділив її сутнісні складові.

3. Автором зауважено, що провідною технологією в організації державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності є інструменти державного регулювання. Водночас, в дисертаційній роботі вони недостатньо чітко систематизовані.

4. Потребують додаткової чіткості питання стосовно вдосконалення державних і міжнародних зв'язків на основі кластеризації.

5. В дисертаційній роботі, а саме в підрозділі 3.3. «Шляхи підвищення ефективності та дієвості механізмів державного регулювання

зовнішньоекономічної діяльності в процесі європейської інтеграції» замало уваги присвячено особливостям моделювання управлінських процесів у державному регулюванні зовнішньоекономічної діяльності.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Платонові Інесси Олегівни "Розвиток механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні" є завершеним науковим дослідженням, виконаним на вельми актуальну тему. Вона містить теоретичні та методологічні засади, розробки науково-практичних рекомендацій щодо механізмів реалізації державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Рівень проведених досліджень та їх практична спрямованість свідчать про наукову зрілість здобувача.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також значну практичну цінність сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота Платонові Інесси Олегівни "Розвиток механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні" відповідає вимогам МОН України, які висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління, та відповідає «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами), а її автор – Платонова Інесса Олегівна - заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент,
професор кафедри публічного адміністрування
Міжрегіональної академії управління персоналом,
кандидат наук з державного управління,
доцент

А.П. Миколаєць